

SULEQATIGIISSITSISUT
SAMARBEJDSPARTIET

uka2018/7 – pingajussaaneenera
Tillie Martinussen

2019-imut Aningaasanut Inatsisissatut siunnersuut.

(Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoq)

Partiinik akuliutsitsinnginneq - aammaarluni

Suleqatigiissitsisut partiit marluk Aningaasanut Inatsisissamut siunnersuummut peqataangitsut, Naalakkersuisullu, isumaqatiginninniaqataasimanginnerat isornartorsiusavaa.

Ataasiarluta isumaqatiginninniarnissamut agersarneqarsimagatta erseqqissassavarput, aallaqqaataani Naalakkersuisut piffissami naalakkersuisuuffigisaanni, piffissami ajornartumi.

Takusinnaavarput, minnerpaamik partii ataaseq taamatut ajortumik pineqarsimavoq, isumaqarpugullu nunami inuit tamat oqartussaaqataanerannik naliginnaasunik illuartitsinerusoq.

Tamatuma assigaa, innuttaasut 5.000-it, 29.000-init taasisimasunit, missaanniittut, tamannalu tassa innuttaasut taasinerisa 1/6-ii, inuit tamat oqartussaataanerat naapertorlugu isumaqatiginninniarnermi ilaatinneqangitsut. Takusinnaavarput innuttaasut 1/6-ii tusaaneqangitsut.

Minnerpaamik iliuuserineqarsimasinnaagaluartoq tassaavoq, taakkua tusaaniarnissaat.

Innuttaasut pisariaqartitaanni piviusumik pitsannguutissaqanngilaq

Pisarnitsitut sillimatit suli Aningaasamut Inatsimmut ikineqangitsut atorpavut, allangortitsinerillu pisariartut suli ingerlannatigit.

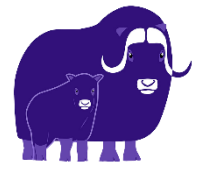
Siunnersuut una tunngavigalugu, inunnut inuuniarnikkut atugarliortunut piviusumik pitsannguutissaqanngilaq.

Maani nunami inuulluataarneq suli ammut naqinneqarpoq. Iliuutsinik tamatumunnga iluaqutissanik amigaateqarpugut.

Taakkununnga ilanngullugit:

Perorsaasut peqqinnissaqarfimmilu atugassarititaasut, kigitit nakorsaqaarneq, ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiit, kinguaassiutimikkut atornerlunneqarsimasunut, innarlerneqarsimasunut persuttarneqarsimasunut, taakkununnga atoqatigiinnermi persuttarneqarsimasunut toqqaannartumik tarnip pissusaannik ilinniarsimasumit imaluunniit katsorsaasumit ikiorneqarneq. Ilaqutariinnut innarlerneqarsimasunut ikiorsiineq, ilaqutariinnut atugarliortunullu nutaanik imaluunniit nukittorsaataasunik siusissukkut iliuuseqarneq, ilinniartitaaneq pitsanngorsarneqanngilaq, inuussutissarsiortut ikiorneqarniannigillat kiisalu innuttaasunut pisariaqartumik iliuuseqarnerit allat.

Tamanna inoqatitsinnut, meeqqanut inuusuttuaqqanullu, ulorianartorsiortunut

SULEQATIGIISITSISUT
SAMARBEJDSPARTIET

anguniagaqannginneruvoq.

Akilaraarusuinerit, agguasseqqinnerit aamma akiliinnginnissamut akuerineqarneq

Isumaqaanngilagut, pappiaqqat nalillit akilaraarusorneqassasut. Tamanna suli tassaavoq suliniutitut pingaarnersiuiernullu Naalakkersuisut atsiogataasut peqatigalugit salliutitaannut matussusisussatut innuttaasunut akiligassanngortinneqartartoq.

Kallerup innera, biilillu hybridimik ingerlatillit akitsuuserneqarneq ajorput, kisianni tamanna sivikitsuinnartut ippoq, 2019-imi akitsuutitut siunnersuut nutaaq takkutissaaq. Neriuppugut naapertuilluarnerusoq avatangiisinillu eriaginninnerussasoq.

Assaap aappaanik Avatangiisinut Aningaasaateqarfimmut tunniussineq aappaatigullu avatangiisinik eriaginnittussat akilaraarusorlugit imminnut ataqatigiinngillat.

Inunnik isumaginninneq aamma kommuninut tapiissutit ataatsimoortut

Inunnik isumaginninnermi, tassunga meeqqat inuusuttullu ilanngullugit, innarluutillit atugaat annertunerusumik pitsanngorsaavigineqanngillat, ulorianartumik inissisimasut utoqqaallu piviusumik pitsanngorsaavigineqanngillat. Kommunini inunnik isumaginninneq aamma atuarfeqarneq kommuninut ataatsimoortumik tapiissutitigut sipaarfigineqarput, kommunillu ataatsimoortumik tapiissutit ajorseriarnerisa sunniutaasa aaqqinnissaat piffissakiffigisorujussuaat – maanna kommunit innarlerneqarsimasorpassuarnut ulluinnaq ataqatigiissinniaraluaat.

Kommuneqarfik Sermersooq kommunit sinnerinut aningaasanik agguasariaqarpoq, naak ukioq manna amigartooruteqaraluarlutik, inunnik isumaginninnermi inissianik sanaartornermit pinngortut, naak kommunimi najugaqartut piffissap sivikitsup ingerlanerani 1.000-inik ilasimagaluartuq.

Mittarfiit akilersulereerpavut, toqqaannanngitsumik aamma ersinngitsunik akilaraartinik atuutsitsilernikkut, kiisalu toqqaannartumik innuttaasunik qanimut suleqateqarnermi ataatsimoortumik tapiissutit appartinnerisigut – tassalu kommunip suliaani kiisalu perorsaasut atugaannut immikkut ittumik aningaasaliissutit amigaataasut aamma peqqinnissaqarfik. Qinersinnermit neriorsuutit suliniutitut annertuunut pissarsissutissat eqquutsinneqanngitsut siuleriiaaginnavipput. Mittarfiit maanna inuuniarnerup pitsaanerulinginneranik kinguneqartussaq matussusissavaat, tamannalu maanna akuerineqareersut saqqummiunneqartut tunngavigalugit ajornarpoq, akiliisinnaassuseq pilersaarusiornerlu amigaataammata, kisiannili aningaasartuutissarpassuaarluni. Aamma aningaasartuuterpassuit maannagaaq kontunut tamanut suliniutitut ingerlatinneqartut.

Aningaasat kaattunut, atugarliortunut, sumiginnakkanu aamma meeqqanut inuusuttunullu innarlikkanut, innarluutilinnut innuttaasunullu utoqqaanerusunut il.il.

Kinguaassiutitigut atornerlunneqarsimsunut, meeqqan inuusuttunulluunniit imaluunniit inersimasunut kingunerlutsitsisunut, naak qineqqusaarnermi neriorsuutaasimagaluartunut,

SULEQATIGIISITSISUT
SAMARBERNEQARUMARTIET

immikkut ittumik aningaasaliissutinnik takusassaqaqanngilagut. Neriuppugut 2020-mi Killuissami aningaasanik amerlanerujussuarnik pisariaqartitsisumut, 4 mio. kruunit qulaallugit maanna aningaasaliissutigineqarsimasunut sanilliullugit, aningaasaliisoqarumaartuq, aammattaaq katsorsartinnissamut neqeroorutit il.il. siammarterneqarumaartut.

Nalaataqarnerlunnermi innuttaasunut oqarasuaammut aningaasanut illuatitsisoqarpoq – kiisami, kisianni inuit imminornissaminnut ulorianartorsiortunuunngitsoq, aningaasat malitseqartitsilluni iliuuseqarnissamuunngitsoq.

Nunap immikkoortuini immikkut iliuuseqarniarnerit taasariaqarpianngillat, aammalu innuttaasuni inuit kattuffinni pisunut pinartunut Namminersorlutik Oqartussat kommunillu sulianik angummaffigisinaanngisaanni ikiuttunut aningaasassaqaqanngilaq.

Ukiut siuliinut sanilliullugit ukiuni missingersuusiorfiusuni 500.000-it meeqqanut inuusuttunullu iliuusissani peerneqarsimapput.

Innarluutillit Oqaaseqartartut aningaasaliissutaareersut qaavisigut 2,5-3 mio. kruunit missaannik qinnuteqarpoq, tamannali nuna tamakkerlugu sullissivinngornissaannut eqqissillutillu aningaasaateqarfinnut qinnuteqarnissaannut taasariaqartumik periarfissiinngilaq, Innarluutillimmi Oqaaseqartartuanut ukiup siulianut aningaasaliissutit appasippallaarsimapput, ima appasitsigalutik, ulluinnarni sulinertik ataqatigiissinniarsuarsimallugu.

Meeqqanut ikorfartuinermut inatsisip atuutsilernissaanut kommunit sulii aningaasanik tigusaqarneq ajorput, nutaanillu iliuusissaqarani.

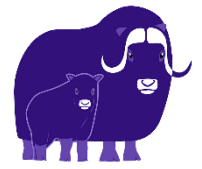
Piviusumik siumukarnissamut immikkut ittumik piumasaqaateqaqanngilaq, aamma pingaarnersiuinerit meeqqanut inuusuttunullu immikkoortinneqaqanngillat.

Maluginiarlugu, meeqqat inuusuttullu perorsaasunit paarineqarsinnaanngitsut, pisariaqartitsisoqartillugu angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarneq ajortut. Kinguaassiutitigit atornerlunneqarnermikkut kingunerlutsitsinermut ikiorneqarneq ajortut, ilaqtaminni atornerluinerup unitsinneqarnera pequtugalugu nerisassaqaqarneq ajortut. Meeqqat inuusuttullu piffissap ilaani qiianaqisumi silami angalaartartut, angerlarsimaffiminni persuttaattoqarmat imaluunniit atornerluisoqarmat, imaluunniit meeqqat inuusuttullu Naalagaaffiit Peqatigiigiit Meeqqanut Isumaqaatigiissutaanni artikel 20-mik unioqqutitsinermik misigisaqartut. Meeqqat inuusuttullu. Inersimasullu, ikiortaat, ilaqutaat, ulorianartorsiortut.

Ineqanngitsut ikiorserniarlugit iliuusissanik aamma takusaqarsinnaanngilagut, naak maani Nuummi inuit kialaarfiit sulii amerlanerugaluttuinnartunit ulikkaartaraluartut – kissartunik nerisaqarsinnaaneq pillugu aggerartut, ammalu naak angerlarsimaffeqanngitsut amerlialuttuinnartut.

Inissaqarniarneq isiginngitsuusaarneqarpoq – kommunit akiligassaq pissavaat

Maani nunami inissaqarniarneq ajornartorsiutigeqisarput, Aningaasanut Inatsimmi matumani eqqaaneqaqqajangilaq. Inuit attartugassat tamarmik kommuninut tunniunneqarput, tamanna

SULEQATIGIISITSUT
SAMARBEJDSPARTIET

immini ajunggilaq.

Kisianni aningaasaqarnikkut qaartartoq Namminersorlutik Oqartussat ukiorpassuarni kingullerni pingaarnersiunermini aserfallatsaaliuiniarnatik pitsanngorsaaniaratillu iliuuserisimasaat kiisalu pisariaqartuni nutaanik naammattunik sanaartoratik.

Oquk, inissiat qianartorujussuit, ineqarnerup tungaatigut aningaasaliisunik avataaneersunik isumaqatigiissuteqannginneq il.il. ajorluinnarpoq, naammattumillu sanaartortoqanngilaq.

Maannakkorluinnaq ammaassisoqartariaqarpoq, sulisussat sanaartorsinnaasut atorlugit kiisalu najukkami inuussutissarsiortut periarfissillugit.

Inuuniarnermi pissutsit pitsanngorsarneqanngitsut, inuussutissarsiortut ikippallaart

Innuttaasunut aningaasaqarnikkut oqilisaassutinik takusassaqaanngilagut, aammalu taartaasunik – tassa imaappoq akiligassat, internet, timmisartumut billetit, nerisassat, imaatigut assartuineq aamma naliginnaasumik inuuniarikkut atugassarititaasut inuit akilertarpaat.

Inuussutissarsiortut pitsanngorsaavigineqanngillat, sulisussat pisariaqartinneqartut atorfinitsinnissaannut periarfissaqaanngilat, suliassallu amerligaluttuinnartut, taamatullu suliassat uninngaannartut amerliartuinnarnerannut iliuuseqartoqarnissaanut pilersaaruteqannginneq. Ataqaatigiissumik akileraartarnikkut oqilisaaneq imaluunnit suliffeqarfanni aningaasaatit siunissamik pitsaanerulersitsisussat piginnarnissaannut kajumissaatit. Nalikillisaanermi malittarisassanik pitsaasumik siunertaqaanngitsunik atuutsitsinnaarneq aammalu pissarsilluarnissamik mattunneqarneq.

Inuiaqatigiinni nakkariartornermut annertusigaluttuinnartumut ataqaatigiissumik isummertoqannginnera.

Naammagisimaarlugu maluginiarparput, inuussutissarsiorneq pillugu Naalagaaffeqatigiinni suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqartoqartoq, kisiannili aamma oqaatigissallutigu inuussutissarsiornermi siuarsaaneq nutarterineq atorlugu ingerlassasoq.

Pissutsit piviusut tunngavigalugit oqarta; suliffeqarfiit aalisarnerup saniatigut aalisarnermut inuussutissarsiuteqartunut sanilliullugit annikitsuararsuarmik isertitaqarput, taamaattumik suliffeqarfeeqqanut suliffeqarfinnullu akunnartumik angissusilinnut pitsaanagerusunik malittarisassiortoqartariaqarpoq, annertuumik siuarsaasoqartariaqarpoq, aallarnisaanerinnaanngitsoq – aallarnisaasut amerlanerit annertuumik suliamik kivitsineq ajormata.

Tassa imaappoq, suliffeqarfiit pigisavut aallarnisartullu siuariartorniarlutik, pitsaasurusunik atugaqassapput, suliffeqarfiutiminnilu aningaasanik uninngatitaminnik siuarsaannermut, nutaaliornermut kiffartuussinernullu pioreersunut pitsanngorsaaniassaminnut atugassaminnik.

SULEQATIGIISITSUT
SAMADJEJDSPARTIET

Aammattaaq nutaamik eqqarsartoqartariaqarpoq – piaartorujussuarmik – namminersorqatut unammillersinnaanermut tunngatillugu, aamma pisussaaffiit malinneqartussat pillugit. Allat tamarmik pinnersaataannaapput, inuussutissarsiortortavut qilersoratsigit, suliassaqarfinni pitsaanngitsuni, soorlu sulisoqarneq, nalikillisaanermi malittarisassat, akileraarutitigut apparsaanerit aamma piumasagaatit sakkukinnerit, taamaasilluti sulisunut avataaneersunut unammillersinnaalluarneqqullugit, mittarfinnik sanaartornermi aamma sanaartornerni anginerusuni allani.

Peqqinnissaqarfik aamma eqqumiitsliorneq kulturilu

Peqqinnissaqarfik 11,7 mio. kruuninik ”qaavatigut aningaasaliiffigineqarpoq”, taakkua nunani allani timikkut katsorsaaneermut aamma Ilulissani – Aasianni atorfik inuttalerneqarsinnaanngimmat - nakorsaq ataaseq imaluunniit ernisussiortoq Qeqertarsuup Tunuani ernisunut ikiuttussamut atorneqassaput.

Kisianni Peqqinnissaqarfik ukioq manna amingartooruteqartorujussuuvoq, tassungalu ilanngullugit isumaqatigiissunik sulisussarsiornermillu ajornartorsiutit, ukiut ingerlanerini ilorraap tungaanut saattut takunngisavut.

Taamaasillutik aningaasaliissutit Peqqinnissaqarfimmi aqqissuussaaniikkut ajornartorsiutitsinnut matussutaasinnaanngillat, aamma Peqqinnissaqarfimmi kattuffinnut sulisullu peqatigiiffiinut allanut naamik, taakkuami isumaqatigiissutit piffissaq eqqorlugu pitsaasumillu uparuarsimavaat, kiisalu aningaasartuutaanerusut sulisullu amigaataasut takusimasavut peqqissutsikkut kiffartuunneqarnermik ajorseriaateqartitsisut kiisalu napparsimasut uninngaviinik matusinernik kinguneqartut.

Peqqissutsimik suliaqartut suliarujussuat naammangittaalliutiginnilarput, kisianni politikikkut pingaarnersuineq naammangittaalliutigaarput.

Nunatta Isiginnaartitsisarfiata 1,5 mio. kruuninik aningaasaliissutaareersut qaavisigut aningaasaliiffigineqarneratigut eqqumiitsuliortunit allanit tiguneqarput.

1 millioniinaminikasit tassa kisimi, filmiortarfimmut, eqqumiitsuliornerup kulturillu pisuunerusup pitsaanerusullu iliuseqarfigineranuunngitsoq. Eqqumiitsuliornermik suliaqarnermit aningaasaliissuterujussuit piarnerat tigusimasallu ilaasa utertinnerat tassaangilaq pitsanngorsaaneq. Ajornerulersitsineruvoq.

Aningaasaateqarfinnik suleqateqarneq ilutigitillugu nukittorsanngikkaanni imaluunniit innuttaasut periarfissarsiunngikkaanni, eqqumiitsuliortullu aningaasaateqarfinnut qinnuteqarnermi ikiunngikkaanni aamma nunani tamalaani nunanilu avannarlerni aningaasaateqarfinnut qinnuteqarnissamik ikiunngikkaanni, taava eqqumiitsuliorneq kulturikkullu aningaasat amigaataassapput.

Qulaaniittu tunngavigalugit Aningaasanut Inatsit manna, qulequtaq 9, 11 aamma 12 ilanngullugit, akuerseqataaffigisinnaanngilarput, taakkua sutigut tamatigut amigaataasut qulaani taaneqartut amigaataammata.

**SULEQATIGIISITSISUT
SAMARBEJDSPARTIET**

Aningaasanut Inatsisissatut siunnersuut tamarmiulluta naaggaarparput.